

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

MUSTAFA V. KOÇ'UN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

13 Aralık 2007

Hilton Oteli, Ankara

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bxoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, TÜSİAD'ın değerli üyeleri, değerli basın mensupları
TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2007 yılının bu son günlerinde, geleceğe umutla bakabilmenin koşullarını nasıl oluşturacağımız, sanırım hepimizin zihinlerini kurcalayan en önemli konu. Dünyada olup bitenler, gelecek açısından bize ciddi uyarı sinyalleri gönderirken, bir yanda da hedeflerimize ulaşmada önümüzde yeni fırsat pencerelerinin açılmakta olduğunu ortaya koyuyor.

Son yıllarda ekonomik, siyasal, sosyal çevremizde ve özellikle içinde yaşadığımız coğrafyada yaşanan değişimin baskısını üzerimizde çok daha ağır biçimde hissetmeye başladık.

Dünya ekonomisinin işleyiş biçimi, küresel sermayenin akış biçimi değişiyor. Varlıklar el değiştiriyor, ekonomik ve dolayısıyla siyasi ağırlık noktaları değişiyor. Hem coğrafi anlamda, hem yaşam tarzının ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi anlamında, yeni pazarlar, yeni fırsatlar ve yeni riskler ortaya çıkıyor.

Çin bunun en belirgin örneklerinden biri. Bugün, dünya üzerinde ekonomiyle ilgili tek bir toplantı yoktur ki, Çin'den bahsedilmesin... Doğrularıyla, yanlışlarıyla herkes Çin hakkında bir şeyler söylüyor. Aslında araştırmadan, yerinde görmeden yargı oluşturmak çok yanıltıcı olabiliyor.

İlginç bir örnek vereyim: 2010 yılında, Çin'de orta sınıf Avrupalının satın alma gücüne sahip 200 milyon kişinin olacağı hesaplanıyor. Lüks tüketim malları üreticileri, gelecek yıllarda gelirlerinin yüzde 40'ını Çin'den elde edeceklerini hesaplıyorlar. Lüks malların Çin'de yoğun biçimde taklit edilmesi, çeşitli dünya markalarının bilinirliğini ciddi biçimde artırmış durumda. Bu yüzden de Çinliler artık taklidi değil orijinali talep etmeye başlamışlar ve satın alabiliyorlar.

Söylemek istediğim şu: Çin'i yalnızca bir tehdit olarak görmek son derece yanlış. Burada çok büyük bir fırsat yatıyor ve eğer doğru yönetilirse, bu ülkeyle gerçek anlamda bir kazan-kazan ilişkisi kurmak mümkün. Dolayısıyla Türkiye'nin gelecek tasarımları ve stratejileri içinde Çin'in mutlaka yer alması gerekiyor. Bu bakımdan TÜSİAD'ın Çin'de bir ofis açması son derece yerinde bir girişim olmuştur.

Gelecekle ilgili her konuda karşımıza nasıl Çin çıkıyorsa, bugünle ilgili her konuda da ABD ile karşılaşıyoruz. ABD, "subprime mortgage" krizi ile dünya ekonomisinin gidişatı üzerinde bir kez daha belirleyici hale geldi. ABD'de başlayan ve kısa sürede tüm gelişmiş piyasaları etkisi altına alan bu çalkantı, birçok soru işaretini ve olumsuz beklentiye beraberinde getirdi. Hangi kurumların ne ölçüde risk altında olduğu tam olarak görülemediğinden, sistemde güven kaybı, konut kredisi verenlerle sınırlı kalmadı. Bankalar bankalara güvenmez oldular.

Böyle bir ortamda, haliyle herkes nefesini tutmuş, dünyayı yakından izlemeye çalışıyor. Yeni bir çöküş dalgası daha gelecek mi? Dünya piyasalarında genel bir likidite daralması ile yüz yüze gelecek miyiz? ABD adım adım resesyona doğru mu gidiyor? ABD resesyona girerse bunun küresel sermaye hareketleri ve gelişmekte olan ülkelere etkisi ne olacak?

Bütün bu sorular, 2008 açısından bazı güçlü risklerin varlığına işaret ediyor. Özellikle büyümelerini önemli ölçüde dış kaynakla finanse eden bizim gibi ülkelerin, ekonomik kırılganlıklarını minimuma indirmek üzere, politika ve stratejilerini dikkatli bir biçimde gözden geçirmeleri gerekiyor.

Dünyadaki politik gelişmelerde de ABD sürükleyici faktör olmaya devam ediyor. Irak'ta ABD'nin içine girdiği çıkmazı, 2008 yılı içinde de aşması pek mümkün gözüküyor. Irak'ın fiili parçalanmışlığının giderilmesi çok zor... Ancak ABD'de, Başkan Bush'un çevresindekiler, Irak'ta üç gruptan oluşan yapının üç ayrı devlete dönüşmesini mümkün görmüyorlar. Hem bu kesimlerin kendi başlarına ayakta duramayacaklarını, hem de komşuların buna izin vermeyeceğini düşünüyorlar.

Irak'ta bizi yakında ilgilendiren başka bir konu ise PKK terörü... Bu konuda yakın zamana kadar, müttefikimiz ABD'den beklediğimiz anlayışı göremediğimizi rahatlıkla söyleyebiliriz. Ancak 5 Kasım Erdoğan-Bush zirvesinin ardından, olumlu beklentilerde bir yükselme oldu. Beklentilerimizin ne kadarının karşılanacağını, bunun ilişkinin tümüne ne ölçüde olumlu yansıtacağını zaman gösterecek.

Bölgede bir başka problem de ABD-İran çatışması. İran'ın bölge barışı ve güvenliği açısından bir tehdit unsuru olmaktan çıkarılması önemli, ancak bunun akıllıca yönetilmesi lazım. Şu anda tehdidin boyutu belirsiz ve hem Amerika'dan hem de Birleşmiş Milletler'den çelişkili bilgiler geliyor. İran konusu ABD ile aramızdaki ilişkileri daha da gerebilir.

Türkiye'nin ABD ile olan ilişkilerinde 1 Mart tezkeresinden bu yana yeni ve her iki taraf için de memnuniyet verici olmayan bir süreç yaşıyoruz. Bu süreçte, tetikleyici olmakla beraber 1 Mart tezkeresinin tek etken olduğu tabii ki söylenemez. Daha ziyade ABD'nin bölge ile ilgili planlarının değiştiğini ve ortaya bir uyum sorununun çıktığını söylemek doğru olacaktır.

Burada iki tarafı da zorlayan faktörler aynı: Kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve kaygılarını gidermek, somut sorunlara çözüm üretmek ve bunları yaparken iç politikanın ve kamuoyunun değirmenlerinde öğütülmemek. Bu yüzden de ilişkilerin sağlıklı bir zeminde yürüyebilmesi için her iki tarafın da tüm bu faktörler çerçevesinde kazanması esasına dayanan formüllerin, çözüm önerilerinin, eylem planlarının üretilmesi gerekiyor. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkilerine baktığımızda da ABD faktörünün bizim için ne kadar önemli olduğunu görebiliyoruz.

Avrupa Birliği'ne baktığımızda ise geri planda önemli bir değişim olduğunu görüyoruz. AB ekonomisi, sonuçları ortak Anayasa metninin reddedilmesine kadar giden bir bunalımı aşmak için ilk işaretleri vermeye başladı. Almanya bir dizi reformla ekonomide ve istihdamda bazı iyileşmeleri yakaladı. Merkel'i benzeri bir reformcu süreçle Sarkozy'nin de izlemesi bekleniyor. Başarı sağlanırsa, iki liderin de üzerlerindeki kamuoyu baskısı nispeten hafifleyecek.

Öte yandan, Almanya ve Fransa'da gözlemlenen değişim süreci henüz İngiltere'ye ulaşmış durumda değil. Sadece Blair'in bu yıl içinde görevinden istifa ederek, koltuğunu Brown'a bırakmış olmasından söz edebiliriz. Siyasi yorumcular, Blair'in üzerinde yoğunlaşan görevi bırakmasına ilişkin kamuoyu baskısının en belirgin nedeninin, muhtelif siyasi gelişmelerde, fazlasıyla ABD çizgisinde bir tutum benimsemiş olmasını gösteriyorlar. Ne gariptir ki, Merkel ve Sarkozy'nin işbaşına gelmesiyle Almanya ve Fransa'nın ABD'ye eskiye oranla daha fazla yakınlaştığı görülüyor. Bir başka deyişle, AB'nin temel direkleri geçmişe oranla daha güçlü bir Kuzey Atlantik eksenini oluşturma arzusundalar.

Görüldüğü gibi, AB'nde dengeler yeniden kuruluyor. Tıpkı kendi Anayasaları için olduğu gibi, genelde genişleme süreci, özelde ise Türkiye'nin tam üyeliği konusunda da bugün geçerli gibi gözükken eğilimlerin, yarın çok farklı şekillenebileceğini gözden uzak tutmamak gerekiyor. Özellikle güçlü bir Kuzey Atlantik eksenini oluşmasından söz ediyorsak, Türkiye'nin

ABD ile olan ilişkilerinin çok daha fazla önem kazanacağını da burada parantez içinde belirtmekte yarar var.

14 Aralık'taki AB Zirvesinin sonuç bildirgesinde Türkiye ile ilgili olarak "Katılım" ifadesinin çıkarılması ciddi bir gelişmedir. AB'nin tarih önündeki sorumluluğunu gündeme getirecek nitelikteki bu girişim Türk AB yakınlaşmasına hizmet etmemektedir. Türk sivil toplum kuruluşları bir süredir kamuoyunda artışa geçen AB karşıtı eğilimler ile mücadele ediyorlar. Benzer bir mücadele Türkiye'nin AB'ye girmesinin AB'nin de menfaatine olduğuna inanan çok sayıda AB'li sivil toplum kuruluşu ve politikacılar tarafından da yürütülüyor. Ancak böylesine maksatlı adımlar hem Türkiye'de hem AB'de yürütülen bu mücadeleye büyük zarar veriyor.

Bazı AB'li politikacıların kısır iç politika oyunlarını soğukkanlılıkla değerlendirmemiz gerekiyor. Müzakere sürecinin başlaması ile Türkiye için artık bazı kazanılmış haklar söz konusudur. Büyük bir ülke olan Türkiye'nin AB'ye entegrasyonunun kolay ve zahmetsiz olmasını kimse beklememektedir. Bu gelişmenin yolunuza çıkan ne ilk ne de son engel olacağı bilmemiz gerekiyor. Ancak bu yolu izlerken asla taviz vermemiz gereken bir nokta vardır. O da tam üyeliktir. Herhangi bir tanım dahi olmayan "Ayrıcalıklı Ortaklık" seçeneğinin her fırsatta önümüze çıkarılması ve tam üyeliğe bir alternatif olarak gösterilmesi asla kabul etmememiz gereken bir anlayıştır. Hükümetimizin bu tür girişimlere karşı gerekli tepkileri zamanında vermesi büyük önem taşımaktadır.

Öyleyse Türkiye, "1 Ocak 2014'te tam üyelik" perspektifini kararlılıkla korumalı ve konjonktürel politik söylemlere kendini kaptırmadan, mümkün olduğu kadar çok müzakere başlığını kapanma aşamasına getirmeye çalışmalıdır. AB ile ilişkilerin gündemimizde yeniden üst sıralara çıkması gerekiyor. Türkiye'nin menfaatine olduğuna inandığımız bu konuda toplumsal desteği yeniden artırmalı, Avrupa ülkelerinin kamuoylarına yönelik sürekli ve planlı bir iletişim faaliyeti yürütmeli, süreçle ilgili tıkanıklıkları pro-aktif politikalarla aşmalıyız.

Değerli üyeler,

Dünyadaki ekonomik ve politik gelişmelere ayak uydurabilmemizin ön koşulu, kendi evimizdeki yapısal sorunları gidermek ve gelişmiş ülkelerle aramızdaki mesafeyi kapatabilmek için gereken atılımı yapabilmektir. Son zamanlarda tereddüt yaratacak bazı gerilemeler yaşamış olmamıza rağmen, 2001 krizinden bu yana, enflasyonla mücadelede belirgin bir başarı elde ettik. Gerek borç dinamiklerinde, gerekse bütçe açığında Maastricht kriterlerini yakaladık. Bir hızlı büyüme eğilimi içine girdik, özel sektör yatırımları ve verimlilikte önemli artış kaydettik. Özelleştirme gelirleri ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları katlanarak yükseldi. Bankacılık sektörü güçlendi, bir dizi başka yapısal reform gerçekleştirildi.

Ancak yapılması gerekenler ne yazık ki yapılmış olanlardan hâlâ daha fazla. Türkiye ekonomisinin kırılganlığını daha da azaltmaya ihtiyacımız var. Önemli bir risk unsuru olan cari açığı sürekli üreten ekonomik yapımızı değiştirmemiz gerekiyor. Yılda % 7 civarında bir büyümeyi garanti altına almamız lazım. İstihdam dostu bir büyüme gerçekleştirmemiz lazım. Sektörel öncelikler tespit etmek, yatırımların bölgesel dağılımını gözetmek, üretimde katma değeri artırmak, orta ve küçük ölçekli işletmeleri geliştirmek önümüzde önemli görevler olarak duruyor. Enerji sorununun Türkiye için bir acil gündem maddesi haline getirmemiz, kuraklıktan doğabilecek zararları iyi analiz ederek, su yönetimini ulusal bir sorun haline getirmemiz gerekiyor.

“Mortgage Krizi” dolayısıyla küresel kredi piyasasında daralma meydana gelirse, bu, son yıllarda Türkiye’nin önemli kaynak girişlerinden birini sağlayan şirket satın alma faaliyetlerini de sekteye uğratabilir. Bu da özelleştirmelerin tamamlanması konusunda hızlı davranmamız gerektiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan özelleştirme portföyünün de sonuna yaklaştığımızın göz önünde bulundurulması ve ihtiyaç duyulan yabancı kaynak girişi için, sıfırdan yabancı sermaye yatırımlarının önünün biraz daha açılması gerekiyor.

2008’de, başta Avrupa olmak üzere, tüm dünyada hedef, ekonomilerin kırılganlığını azaltacak, rekabet gücünü artıracak reformların hayata geçirilmesi olacaktır. Türkiye de bu dalganın içinde yer almalıdır.

Değerli üyeler,

Bir yandan, temel göstergelerin iyileştirilmesine dönük, makro düzenlemelerle yaratılabilecek gelişmenin, sağlanabilecek verimlilik artışının ve büyümenin sınırına gelmiş durumdayız, Öte yandan küresel ekonomide bol ve ucuz kaynak dönemini geride bırakıyoruz.

Özellikle ABD’den kaynaklanabilecek bir durgunluk beklentisi küresel piyasaları sarmış durumda. Ülke olarak, küresel gelişmelere ve hedeflerimize uygun stratejileri ve politikaları belirlemeli, ve bir an önce uygulamaya sokmalıyız. Krizlere karşı direncimizi artırmalı, fırsatlardan anında yararlanacak güçlü ve esnek bir yapıya kavuşmalıyız. Bu atılımı ABD ile bölgede uyumlu ilişkiler geliştirmeden, Avrupa Birliği’ne 1 Ocak 2014’te tam üye olma hedefimizin gereklerini yerine getirmeden, başta Çin ve Hindistan olmak üzere, Orta Doğu, Kafkaslar, Orta Asya ve Uzak Doğu’da ekonomik etkinliğimizi artırmadan gerçekleştirmemiz mümkün değil.

Böyle kapsamlı bir çaba içine girme zorunluluğu önümüzde dururken, iç çekişmelerle zaman ve enerji yitirmemiz, ilerde telafisi mümkün olmayacak kayıplara uğramamıza neden olabilir. Bu yüzden, önümüzdeki Anayasa tartışmalarını toplumsal ve siyasal uzlaşmanın bir zemini haline getirmeliyiz. 84 yıllık kazanımlarımızı ve laik demokratik yapımızı basamak yaparak, özgürlükçü, eşitlikçi, katılımcı, girişimci, hukuka saygılı, bireyi yücelten, devlet-toplum-birey dengesini doğru kuran, toplumsal katılımıla şekillendirilmiş bir Anayasa yapmalıyız.

Türk insanının geleceğine güvenle bakabilmeye, huzur içinde geleceğini şekillendirmeye ihtiyacı var. Bu istikrar ve huzur ortamının yaratılmasının önüne engel çıkaran herkes tarih önünde sorumlu olacaktır.

Teşekkür ederim.